

På besök i vikingarnas land

- Text: [Andreas Hagelin](#)
- maj 28, 2017

Med mer än 150 gravar och fornlämningar från vikingatiden är Säby gravfält på Ingarö det i särklass största gravfältet som finns i skärgården.

- Det är möjligt att det kan ha funnits en stor handelsplats här, säger arkeologen Gabriele Prenzlau-Enander som berättade om sina teorier under Vikingadagen som arrangerades förra helgen.

Det är svårt att föreställa sig den lummiga tallskogen som ett stort handelscentrum när man blickar ut över de gröna kullarna i Säby. Normalt sett är det just bara en tallskog här men idag har gravfältet förvandlats till en vikingaby. Vid den tillfälliga eldplatsen kokas det vikingasoppa och vid sidan om bakas vikingabröd som gräddas på en murrikka. Längre bort pyr det från den fottrampade minimedjan som satts upp och ytterligare en bit bort finns möjlighet att lära sig att göra äkta vikingahantverk. Det är dags för den årliga vikingadagen vid Säby gravfält.

– Vi vill göra den här platsen mer tillgänglig och visa hur mycket historia det finns här. Det tänker man kanske inte på när man bara åker förbi, säger Lotta Högardh, ordförande i Ingarö hembygdsförening som arrangerar vikingadagen tillsammans med Ingarö sjöscoutkår.

Under varje grön kulle finns en eller flera vikingar begravda. Kullarna är alla i olika storlek, den ena mindre eller större än den andra. En del av dem är ovanligt stora, berättar Gabriele Prenzlau-Enander.

– De så kallade stormanshögar indikerar att det bott vikingar här med mycket makt, säger hon.

Vikingarna kremerades tillsammans med sina tillhörigheter och vad som blev kvar samlades upp i en lerurna som sedan begravdes. Sammanlagt finns omkring 150 gravar vid Säby gravfält, det gör platsen till den största gravplatsen från den här tiden i hela Stockholms skärgård. Utöver de många gravarna som finns här på ätteberget, som en begravningsplats kallades av vikingarna själva, finns även lämningar som tyder på att det funnits boplatser här.

– De många gravarna talar för att vikingarna som levte här förmodligen både varit många till antalet och att de levte på den här platsen under lång tid, säger Gabriele Prenzlau-Enander.

Totalt finns ett trettiotal gårdar på Värmdö med lämningar från den här tiden. Men att en sådan här stor gravplats finns så pass långt söderut i länet är enligt Gabriele ovanligt. De stora fyndigheterna från den här tiden finns främst i Täby och Vallentuna. Efter att Gabriele har studerat gravfältet på nära håll har hon kunnat dra en slutsats om varför en så pass stor fyndighet finns just här.

– Jag tror att den här platsen kan ha fungerat som en handelsplats och tullstation för förbipasserande som skulle resa längre norrut.

Idag är det bara ängsmark runt gravfältet. Men för tusen år sedan kan vattennivån vid Säby ha varit så mycket som mellan fem och tio meter högre än vad den är idag. Därför var det enkelt att ta sig hit med båt från havet till och från Säby.

– Jag tror även att de byggde båtar här. Säby betyder just gården vid sjön om man tittar på namnet, säger Gabriele Prenzlauer-Enander.

Då ingen arkeologisk utgrävning gjorts av gravfältet är det svårt att veta exakt vad som hänt på den här platsen då tiden begav sig. Gabriele har därför ingen vetenskaplig grund för att hennes teori verkligen är riktig. Men om de stämmer kan Ingarö alltså ha haft en större betydelse under vikingatiden än vad många kanske tror.

– Allting som skulle till och från platserna norröver var tvunget att passera här. På så vis kunde en tullavgift tas ut. Härifrån kunde vikingarna även ha kontakt med byarna längs med hela Långhundraleden som går ända upp till Uppsala och samtidigt var det lätt att ta sig ut till havs. Sammantaget var det en bra plats att vara på, säger hon.

Intresset för vikingar har på senare tid blossat upp rejält. Påkostade tv-serier ses

av miljonpublik och ett nytt museum om vikingar har precis öppnats på Djurgården i Stockholm. Lotta Högardh tror att intresset ligger i tiden sett till hur omvärlden ser ut.

– Med tanke på all den oro som finns i världen tror jag att vi känner en trygghet i att söka oss tillbaka till vårt ursprung, säger hon och tillägger:

– Det känns viktigt att bevara för kommande generationer.

Ett hundratal personer har kommit till gravfältet för att lära sig mer om vikingarna. Maja och Sigge klipper till varsin skinnbit och formar den sedan till en pung att förvara pengar i.

– Det är spännande med vikingar, säger Sigge.

Barnen är de bästa ambassadörerna för att föra vidare historien, säger Lotta Högardh.

– De är så genuint intresserade och vill alltid veta mer.